

Тамара Чарупа,
завбібліотекою Інституту
металофізики НАН України

50 років бібліотеці Інституту металофізики НАН України

Історія заснування бібліотеки Інституту металофізики НАН України невід'ємна від історії самого Інституту, який сьогодні є найбільшим з європейських наукових центрів фундаментальних досліджень у галузі фізики металів.

Бібліотека відкрилася 1947 р. в Лабораторії металофізики АН УРСР, що мала статус інституту. Її було створено в повоєнні роки за ініціативою акад. Г.Курдюмова на базі Інституту чорної металургії АН УРСР, відділів Дніпропетровського фізико-технічного інституту та відділу дифузії Інституту фізики АН України. В 1955 р. лабораторія перетворюється в Інститут металофізики, а бібліотека - в його науково-технічну книгозбірню.

Основою її фонду стала література, авторами якої були співробітники лабораторії, а обов'язки бібліотекаря на той період виконувала за сумісництвом Л.Кумок. За керівництва З.Калинович (1948-1974) створюється довідково-бібліографічний апарат, запроваджується систематично-алфавітна розстановка літератури, за якою бібліотека працює і зараз. Потім завбібліотекою була Л.Шевченко, а з 1993 р. - Т.Чарупа.

Бібліотека тричі переїжджала. Зараз вона розміщена на великій площі (450 кв.м.), сучасно оснащена, має три книгосховища, просторі виставковий та читальний зали.

Бібліотека укомплектована цінними та унікальними виданнями (вітчизняними й зарубіжними) з провідних галузевих напрямів: фізики, математики, металофізики, металургії, кристалографії та ін. Широко представлено галузеву довідкову літературу та ен-

циклопедії. Серед праць науковців Інституту - монографії, довідники, матеріали міжнародних конференцій, що проводилися Інститутом, збірники (продовжувані видання), міжнародний журнал «Металофізика и новейшие технологии».

Фонди бібліотеки перевищують 107 тис. од. Щорічно вони поповнюються на 2-3 тис.од. Література купується, дарується авторами, науковими установами, надходить через міжнародний книгообмін. Передплачуються наукові збірники та галузева періодика ще з 40-х років: Acta Crystallographica, J. of Applied Physics, Physical Review b, Zeitschrift fuer Metallkunde, Zeitschrift fuer Physik та ін.

У минулому році було придбано «NATO ASI Series», матеріали багатьох міжнародних наукових конференцій, зокрема «Powder Metallurgy Word Congress (Paris, 6-9 June, 1994)».

Від товариств - Європейського фізичного, Німецького науково-дослідного - як добровільний внесок надходить іноземна література. Отримуються журнали за програмою Сороса. Співпрацює бібліотека також з Американським інститутом фізики. Поповнюються фонди і за рахунок придбання приватних колекцій (переважно класики наукової літератури). Так, у 1959 р., після смерті директора Інституту акад. В.Данилова в бібліотеку було передано його книжкову збірку (770 прим.), у 1995 р. - колекції наукових видань професорів, завіділами Інституту металофізики акад. А.Смирнова (700 прим.) та член-кор. М.Кривоглаза (1000 прим.). На багатьох книгах є дарчі написи, автографи відомих учених.

Великим попитом користується єдина в Києві Американська рентгенометрична картотека АСТМ «Неоргані-

ка» (Powder Diffraction File Inorganic Phases) за 1954-1989 рр.

У 1976 р. абонемент переходить на двоярусну систему книговидачі, а з 1987 - застосовується рейтерна система абонементів з кольоровим кодуванням.

Удосконалюються форми й методи бібліотечної роботи. Запроваджується комплекс заходів, спрямованих на збереження книжкових фондів та запобігання читацькій заборгованості.

Для зручності роботи з фондом проводиться перегрупування літератури. При запитах по МБА використовується множувальна техніка - це теж сприяє збереженню фондів. Функціонують апарати для читання мікрофільмів та мікрофіш.

З 1994 р. запроваджується комп'ютерна техніка. Створюється локальна мережа. В автоматизованому режимі формується електронний каталог книжкових видань, ведеться картотека праць науковців ІМФ, на основі ЕК тиражуються картки для каталогів та карток, будується база даних бібліотечної інформації. Створюється ЕК за програмою «Бібліотека 3.0». Електронна обробка літератури значно скорочує строки надходження книги до читачів.